

4. Василенко А. О. Безпека на уроках: Інструкції з з безпеки життєдіяльності на уроках трудового навчання. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/sajtvicitelatrud/home/bezpeka-na-urokah> – Назва з екрану.
5. Гігієнічні вимоги до умов навчання школярів. – Режим доступу: http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/pediatrica_fpo/classes_stud/.htm– Назва з екрану.
6. Куц Л. Організація роботи з бісерного рукоділля на уроках трудового навчання// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2007. – №2. – С. 14.
7. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів : Трудове навчання. 5-9 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 80 с.
8. Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. – К. : Нова редакція, 2015. – 68 с.
9. Россоха О. В. Інноваційні технології навчання гуртківців виготовленню виробів з бісеру (Методичні рекомендації керівнику гуртка) – Режим доступу [files.biserolena.webnode.com.ua/200000923.../Інноваційні %20технології.pdf](files.biserolena.webnode.com.ua/200000923.../Інноваційні%20технології.pdf). – Назва з екрану.

ПРИЙОМИ БЕЗПЕЧНОЇ ПРАЦІ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОЇ ТВОРЧОСТІ

*Рись Оксана Олександрівна
м. Полтава*

У сучасних умовах інтеграції суспільства особливої актуальності набуває завдання сформованості у молодого покоління чотирьох основних життєво – необхідних компетенцій: уміння жити, уміння жити з людьми, уміння бути успішним, уміння вчитися. Актуальні проблеми розвитку сучасного суспільства безпосередньо пов'язані з формуванням у людини здоров'язберігаючої компетентності, екологічної безпеки та культури.

Охорону життя і здоров'я громадян віднесено до пріоритетних напрямів стратегічної політики України. Концептуально важливі положення відображені в основних нормативно-правових документах із охорони праці.

Основні документи з охорони праці:

Конституція України – основний закон, що забезпечує права громадян на охорону праці. Це обумовлено в Конституції України: ст.668, №49; ст.669, №31; ст.145, №34; ст.274, №14; ст.205, №6; ст.47.

Закон України «Про охорону праці» визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності, на належні, безпечні і здорові умови праці,

Регулює за участю відповідних органів державної влади відносини між роботодавцем і працівником із питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

У Законі України «Про охорону праці» зазначено, що охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі саме трудової діяльності.

Права громадян на охорону праці в освітній галузі регламентуються цілим рядом документів, зокрема Законом України «Про освіту», Положенням про Міністерство освіти України, Типовим положенням про службу охорони праці, затвердженим наказом Державного комітету України по нагляду за охороною праці, Положенням про організацію охорони праці та порядок розслідування нещасних випадків у навчально-виховних закладах. Вони визначають єдину систему організації роботи з охорони праці, яка поширюється на всі навчально-виховні заклади України незалежно від підпорядкування і форми власності, та регламентують обов'язки структурних підрозділів і посадових осіб щодо забезпечення здорових і безпечних умов праці.

Загальноосвітній навчальний заклад гарантує безпечні та нешкідливі умови навчання, режим роботи, умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формує гігієнічні навички та засади здорового способу життя учнів. Забезпечення безпечних і нешкідливих умов навчання, праці та виховання у закладах освіти покладається на їх власника або уповноважений ним орган, керівника закладу освіти.

Працівники навчальних закладів під час прийняття на роботу періодично повинні проходити інструктажі з питань охорони праці, навчання щодо надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, правил поведінки та дій при виникненні аварійних

ситуацій, пожеж і стихійних лих. Порядок проведення інструктажів з охорони праці з працівниками в навчальних закладах визначається типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженим Наказом Держнагляду охорони праці України № 15 від 26.01.2005 р., зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 р. за № 231/10511.

Декоративно-прикладне мистецтво живе на основі спадковості традицій і розвивалось в історичній послідовності як колективна художня діяльність. Воно має глибинні зв'язки з історичним минулим. Ніколи не розриває ланцюжка локальних і загальних законів, які передаються із покоління в покоління, збагачуються новими елементами.

Народні художні промисли – одна з історично зумовлених організаційних форм народного декоративно-прикладного мистецтва, яка являє собою товарне виготовлення художніх виробів при обов'язковому застосуванні творчої ручної праці.

Сьогодні декоративно-прикладне мистецтво розглядається як важлива художня цінність, що виконує численні функції – пізнавальну, комунікаційну, естетичну та ін.

Життя підтверджує, що декоративно-прикладне мистецтво збагачується новими аспектами філософсько-естетичного звучання, його змістовна краса потрібна людині, в наш час зростає його художньо-культурна цінність.

Декоративно-прикладне мистецтво – предметно-духовний світ людини. Він включає в себе численні види художньої практики – це плетіння і ткання, розпис і вишивка, різьблення і виточування тощо. Одні види – кераміка, обробка кістки і каменю, плетіння – виникли на зорі людської цивілізації, інші – молоді: мереживо, гобелен, витинанки з паперу.

Керівництво і відповідальність за організацію охорони праці під час проведення навчання в майстернях навчального закладу покладається на керівника відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах. Він створює здорові і безпечні умови для проведення занять; наказом призначає відповідальних осіб, які зобов'язані контролювати створення безпечних умов навчання та праці, стежити за виконанням учнями цих Правил та відповідних інструкцій з охорони праці на робочому місці в майстернях; затверджує інструкції з охорони праці (безпеки життєдіяльності) для учнів під час навчання в майстернях; організовує роботу щодо забезпечення учнів справними обладнанням та пристроями; організовує проведення технічного обслуговування та ремонту обладнання в майстернях; організовує один раз на три роки навчання вчителів, викладачів, майстрів, інструкторів виробничого навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності з наступною перевіркою знань відповідно до Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету з нагляду за охороною праці України.

Інструкція з охорони праці для вчителя трудового навчання :

1. Загальні положення. Інструкція розроблена на основі ДНАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», ДНАОП 0.00-8.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві», з урахуванням Типового положення про порядок проведення навчання з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 231/10511.

1.1. Вся робота в кабінеті організується згідно із Законом України «Про охорону праці».

1.2. Вчитель вживає необхідних заходів для створення здорових і безпечних умов для проведення занять та позакласних заходів з предмету, який викладає.

1.3. Вчитель проводить заняття за наявності обладнання, необхідних меблів, які відповідають специфіці кабінету та віковим особливостям учнів, освітлення, опалення (в опалювальний період), що відповідають санітарним нормам.

1.4. В кабінеті слід використовувати електричне обладнання тільки заводського виготовлення. При експлуатації дотримуватися інструкції заводу-виробника.

1.5. В кабінеті повинна бути аптечка з набором медикаментів та перев'язувальних засобів для надання першої медичної допомоги.

1.6. Для забезпечення пожежної безпеки в кабінеті повинен бути вогнегасник.

II. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Вчитель зобов'язаний ознайомити учнів з навчальним обладнанням кабінету, з правилами безпечного поводження з цим обладнанням і правилами поведінки в кабінеті під час проведення занять та виховних заходів.

2.2. Вчитель зобов'язаний переконатися у справності електрообладнання, апаратури,

приладів. У разі несправності роботу не починати до усунення причин несправності.

2.3. Перед виконанням робіт вчитель зобов'язаний ознайомити учнів з їх змістом і перебігом виконання робіт.

2.4. Перевірити робочі місця, на яких не повинно бути непотрібних для роботи предметів та матеріалів.

2.5. Перед початком занять провітрити кабінет.

III. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Вчитель контролює перебування учнів в кабінеті

3.2. У кабінеті дозволяється проводити тільки ті роботи, що передбачені навчальними програмами.

3.3. Під час занять дотримуватися графіку провітрювання кабінету.

3.4. Вчитель здійснює керівництво всіма видами робіт, що виконують учні.

3.5. Вчитель закріплює за учнями робочі місця на час виконання робіт, стежить за тим, щоб учні не залишали їх без дозволу.

IV. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після закінчення роботи вчитель організовує учнів на прибирання їх робочих місць, стежить за безпекою та якістю прибирання.

4.2. Вчитель дозволяє, або забороняє учням залишати навчальний кабінет під час занять.

4.3. Виходячи з кабінету необхідно:

- перевірити, чи знеструмлені освітлювальні прилади та обладнання;

- розкласти по місцях навчальне обладнання зачинити кабінет.

V. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях, при пожежах

5.1. При раптовому припиненні постачання електроенергії необхідно виключити освітлювальні прилади, вимкнути електрообладнання із електромережі, витягнути штепсель вилки з розетки

5.2. При виявленні ознак горіння (дим, запах гару) – вимкнути освітлювальні прилади, електрообладнання, знайти джерело займання та вжити заходів щодо його ліквідації, вивести з кабінету учнів, повідомити адміністрацію.

5.3. При отриманні травм надати потерпілому першу допомогу, викликати медичного працівника з медпункту, повідомити адміністрацію.

Крім того на уроках з певними видами роботи та матеріалами вчителю слід проводити спеціальні інструктажі.

Для зменшення зорової напруги при тонких, кропітких видах роботи потрібно слідкувати за освітленням. Якщо заняття проводяться вдень, воно має бути попереду, так як в роботі приймають участь обидві руки, а при боковому освітленні від них буде лягати тінь. У зв'язку з цим столи краще розташувати паралельно вікнам.

Перед початком роботи вчитель проводить вступний інструктаж з правил роботи з ножем, ножицями тощо.

1. Загальні вимоги безпеки

1. До занять допускаються учні, які пройшли інструктаж з охорони праці, про безпечні методи роботи.

2. Кожен учень зобов'язаний знати й точно виконувати правила безпечної праці.

3. Своєчасно приходити на заняття, займати своє робоче місце, перехід учнів на друге робоче місце без дозволу вчителя забороняється.

4. Коли вчитель звертається до всіх учнів, вони мають припинити роботу й уважно вислухати зауваження, інструктаж.

5. Використовувати навчальний час для виконання завдання і не відволікатися розмовами, своєчасно й високоякісно виконувати доручену справу.

2. Вимоги безпеки до початку занять:

1. Ретельно підготувати своє робоче місце до роботи.

2. Уважно вислухавши вчителя і одержавши завдання на урок, перевірити ще раз справність обладнання, інструментів особистого користування, наявність матеріалів.

3. Вимоги безпеки під час роботи :

1. Роботу розпочинати лише з дозволу вчителя.

2. Не можна працювати несправним і тупим інструментом, використовувати інструмент лише за призначенням.

3. Користуватися прийомами роботи з інструментами, як показав учитель.

4. Не носити з собою різальних і колючих інструментів, вони мають бути в школі.

5. Інструменти та обладнання мають зберігатися в призначеному місці.
6. Під час роботи учень повинен тримати своє робоче місце в належному порядку, а після роботи акуратно прибрати його.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи:

1. Прибрати своє робоче місце: скласти відповідний інвентар, вимити пензлі.
2. Вимити руки з милом і витерти рушником.

Отже, охорона праці є одним із найважливіших стратегічних напрямків соціальної політики держави. Кожен працівник закладу освіти зобов'язаний визнавати життя і здоров'я дітей однією з найвищих соціальних цінностей, формувати команду одностайців серед педагогів школи, створюючи належні умови для всіх, ретельно продумавши план роботи, спільно виховувати здорове покоління, адже саме від нього залежить стан продуктивних сил країни, її економічний, оборонний, інтелектуальний, духовний потенціал, ресурс розвитку суспільства, безпека держави.

Перелік використаної літератури:

1. Бедрій Я. І. Охорона праці: навч. посібник / Я. І. Бедрій, С. І. Дембіцький, С. С. Джигирей [та ін.]. – Львів: ТОВ «Е. К.К. К.О», 1997.
2. Васильчук М. В. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності / М. В. Васильчук, Н. Й. Дуброва. – К.: Основа, 2007. – 944с.
3. Величко С. П. Лабораторний практикум з безпеки життєдіяльності: навч. посібник / С. П. Величко, І. Л. Царенко. – К.: Професіонал, 2008. – 192 с.
4. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці. – К.: Основа, 1998.
5. Катренко Л. А. Охорона праці в галузі освіти / Л. А. Катренко, І. П. Пістун. – Суми: Університетська.

РОЗВИТОК ОХОРОНИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

*Дрижд Валентина Ігорівна
м. Полтава*

Людина та її здоров'я – найбільша цінність Української держави. Держава докладас великих зусиль, створюючи умови безпечної життєдіяльності людини як у навколишньому середовищі, так і в середовищі праці. Завдання охорони праці – забезпечення безпечних, нешкідливих і сприятливих умов праці через вирішення багатьох складних завдань. Вирішальне значення в розв'язанні цих завдань має науково-технічний прогрес. Використання досягнень науки і техніки сприяє підвищенню рівня безпеки праці, культури та організації виробництва, дозволяє полегшити працю, підсилити її привабливість. На жаль, сьогодні стан охорони праці в Україні не можна визнати задовільним. Про це свідчить високий рівень травматизму, у тому числі смертельного, особливо в таких визначальних для економіки держави галузях, як вугільновидобувна, будівництво, транспорт, агропромисловий комплекс. Основною проблемою сфери залишається моральна застарілість нормативно-правової та нормативно-технічної бази регулювання відносин у сфері охорони праці, оскільки більшість актів нормативно-технічного характеру залишаються чинними ще із часів СРСР за відсутності більш актуальних. Ураховуючи сказане, на сьогодні постала нагальна необхідність здійснення досліджень щодо стану України у сфері охорони праці [1, с. 7].

Треба відмітити, що дослідженнями різних аспектів зазначеної проблематики на сучасному етапі займаються такі вчені, як К.Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Козяков, Л. О. Митюк, М. В. Грищук [2].

Умови та безпека праці, їх стан та покращення – самостійна і важлива задача соціальної політики будь-якої сучасної промислово розвинутої держави. Для того щоб краще усвідомити, на якому рівні знаходиться стан охорони праці в сучасній Україні, необхідно зважити на те, що з 1991 року розпочалася розбудова нової держави. Країна, опинившись у стані економічної кризи, водночас вирішувала (та ще й зараз продовжує вирішувати) задачі зміни соціального, економічного та державного устрою. Рівень безпеки будь-яких робіт у суспільному виробництві значною мірою залежить від рівня правового забезпечення цих питань, тобто від якості та повноти викладення відповідних вимог у законах та інших нормативно-правових актах. У 1992 році вперше не лише в Україні, а й на теренах колишнього СРСР було прийнято Закон «Про